
Natya Shastra Chapter 27

నాట్యశాస్త్రమ్ అధ్యాయః ౨౭

Document Information

Text title : naaTyashaastra adhyaaya 27

File name : natya27.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : dpadmakar at hotmail.com

Proofread by : dpadmakar at hotmail.com

Latest update : November 23, 2002

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

నాట్యశాస్త్రమ్ అధ్యాయః ౨౭

॥ శ్రీరస్తు ॥

భరతమునిప్రణీతం నాట్యశాస్త్రమ్

అథ సప్తవింశోఽధ్యాయః

సిద్ధీనాం తు ప్రవక్ష్యామి లక్షణం నాటకాశ్రయమ్ ।

యస్మాత్ప్రయోగః సర్వోఽయం సిద్ధ్యర్థం సమప్నుదర్శితః ॥ ౧॥

I will now tell the features of 'achievements' which are related to the drama since every performance is presented for the 'achievements'. 1.

సిద్ధిస్తు ద్వివిధా జ్ఞేయా వాఙ్మనోజ్గసముద్భవా ।

దైవీ చ మానుషీ చైవ నానాభావసముత్థితా ॥ ౨॥

'achievements' are known to be two fold - arising out of speech and mind and out of body. arising out of many emotions, it is also divine and human.

దశాఙ్గా మానుషీ సిద్ధీరైవీ తు ద్వివిధా స్మృతా ।

నానాసత్త్వాశ్రయకృతా వాఙ్మైపథ్యశరీరజా ॥ ౩॥

The human achievements have ten types and divine is known to be two fold. It is based on various characters and born out of speech, drapery and body (of the actor).

స్మితాపహాసినీ హాసా సాధ్వహో కష్టమేవ చ ।

ప్రబద్ధనాదా చ తథా సిద్ధిరేయాథ వాఙ్మయీ ॥ ౪॥

పులకైశ్చ సరోమాఙ్గాఽరభ్యుత్థానైస్తథైవ చ ।

చేలదానాఙ్గులిక్షేపైః శారీరీ సిద్ధిరిష్యతే ॥ ౫॥

కిఞ్చిచ్చిష్టో రసో హాస్యో నృత్యద్భిర్యత్ర యుజ్యతే ।

స్మితేన స ప్రతిగ్రాహ్యః ప్రేక్షకైర్నిత్యమేవ చ ॥ ౬॥

కిఞ్చిదస్పష్టహాస్యం యత్తథా వచనమేవ చ ।

అర్థహాస్యేన తద్ధ్రాహ్యం ప్రేక్షకైర్నిత్యమేవ హి ॥ ౭॥
 విదూషకోచ్చేదకృతం భవేచ్ఛిల్పకృతం చ యత్ ।
 అతిహాస్యేన తద్ధ్రాహ్యం ప్రేక్షకైర్నిత్యమేవ తు ॥ ౮॥
 అహాకారస్తథా కారోస్య నృణాం ప్రకృతినంభవః ।
 యద్ధర్మపదసంయుక్తం యథాతిశయసంభవమ్ ॥ ౯॥
 తత్ర సాధ్వితి యద్వాక్యం ప్రయోక్తవ్యం హి సాధకైః ।
 విస్మయావిష్టభావేషు ప్రహర్షార్థేషు చైవ హి ॥ ౧౦॥
 కరుణేఽపి ప్రయోక్తవ్యం కష్టం శాస్త్రకృతేన తు ।
 ప్రబద్ధనాదా చ తథా విస్మయార్థేషు నిత్యశః ॥ ౧౧॥
 సాధిణేషేషు వాక్యేషు ప్రస్పన్దితతనూరుహైః ।
 కుతూహలోత్తరావేధైర్బహుమానేన సాధయేత్ ॥ ౧౨॥
 దీప్తప్రదేశం యత్కార్యం ఛేద్యభేద్యాహవాత్మకమ్ ।
 సవిద్రవమథోత్పల్లం తథా యుద్ధనియుద్ధజమ్ ॥ ౧౩॥
 ప్రకమ్పితాంసశీర్షణ్చ సాశ్రం సోత్థానమేవ చ ।
 తత్ప్రేక్షకైస్తు కుశలైస్సాధ్యమేవం విధానతః ॥ ౧౪॥
 ఏవం సాధయితవ్యైషా తజ్జ్ఞైః సిద్ధిస్తు మానుషీ ।
 దైవికీణ్చ పునః సిద్ధిం సమృద్ధ్యామి తత్త్వతః ॥ ౧౫॥
 యా భావాతిశయోపేతా సత్త్వయుక్తా తద్దైవ చ ।
 సా ప్రేక్షకైస్తు కర్తవ్యా దైవీ సిద్ధిః ప్రయోగతః ॥ ౧౬॥
 న శబ్దో న యత్ర న ఙ్గోభో న చోత్పాతనిదర్శనమ్ ।
 సమూర్ణతా చ రంగస్య దైవీ సిద్ధిస్తు సా స్మృతా ॥ ౧౭॥
 దైవీ చ మానుషీ చైవ సిద్ధిరేషా మయోదితా ।
 అత ఊర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి ఘాతానైవసముత్థితన్ ॥ ౧౮॥
 దైవాత్మపరసముత్థా త్రివిధా ఘాతా బుద్ధైస్తు విజ్ఞేయా ।
 ఔత్పాతికశ్చతుర్థః కదాచిదథ సంభవత్యేషు ॥ ౧౯॥
 వాతాగ్నివర్షకుఙ్కరభుజ్గమణ్డపనిపాతాః ।
 కీటవ్యాలపిపీలికపశుప్రవేశనాశ్చ దైవకకృతా ॥ ౨౦॥

ఘాతనతః పరమహం పరయుక్తాన్ సమ్ప్రవక్ష్యామి ।
 |వైవర్ణ్యం చాచేష్టం విభ్రమితత్వం స్మృతిప్రమోహశ్చ ॥ ౨౦॥
 అన్యవచనం చ కావ్యం తథాంగదోషో విహస్తత్వమ్ ।
 ఏతే త్వాత్మసముత్థా ఘాతా జ్ఞేయా ప్రయోగజ్ఞైః ॥ ౨౧॥ |
 మాత్సర్యాద్వేషాద్వా తత్పక్షత్వాత్తథార్థభేదత్వాత్ ।
 ఏతే తు పరసముత్థా జ్ఞేయా ఘాతా బుద్ధిర్నిత్యమ్ ॥ ౨౩॥
 అతిహాసితరుదితవిస్ఫోటితాన్యథోత్కృష్టనాలికాపాతాః ।
 గోమయలోష్ఠపిపిలికావిక్షేపాశ్చారీసంభూతాః ॥ ౨౪॥
 ఔత్పతికాశ్చ ఘాతా మత్తోన్మత్తప్రవేశలిక్గకృతః ।
 పునరాత్మసముత్థా యే ఘాతాన్తాన్తాన్ ప్రవక్ష్యామి ॥ ౨౫॥
 వైలక్షణ్యమచేష్టితవిభూమికత్వం స్మృతిప్రమోషశ్చ ।
 అన్యవచనం చ కావ్యం తథార్తనాదో విహస్తత్వమ్ ॥ ౨౬॥
 అతిహాసితరుదితవిస్వరపిపిలికాకీటపశువిరావాశ్చ ।
 ముకుటాభరణనిపాతా పుష్కరజాః కావ్యదోషాశ్చ ॥ ౨౭॥
 అతిహాసితరుదితహాసితాని సిద్ధైర్భావస్య దూషకాణి స్యుః ।
 కీటపిపిలికపాతా సిద్ధిం సర్వాత్మనా ఘ్నంత ॥ ౨౮॥
 వివస్వరమజాతతాలం వర్ణస్వరసమ్పదా చ పరిహీణమ్ ।
 అజ్ఞాతస్థానలయం స్వరగతమేవంవిధం హన్యాత్ ॥ ౨౯॥
 ముకుటాభరణనిపాతః ప్రబద్ధనాదశ్చ నాశనో భవతి ।
 పశువిశననం తథ అ స్యాద్భావవచనఘ్నం ప్రయోగేషు ॥ ౩౦॥
 విషమం మానవిహీనం విమార్జనం చాకులప్రహారం చ ।
 అవిభక్తగ్రహమోక్షం పుష్కరగతమీదృశం హన్తి ॥ ౩౧॥
 పునరుక్తో హ్యసమాసో విభక్తిభేదో విసన్ధయోఽపార్థః ।
 త్రైలిక్గజశ్చ దోషః ప్రత్యక్షపరోక్షసంమోహాః ॥ ౩౨॥
 ఛన్దోవృత్తత్యాగో గురులాఘవసంక్కరో యతేర్భేదః ।
 ఏతాని యథా స్థూలం ఘాతస్థానాని కావ్యస్య ॥ ౩౩॥
 జ్ఞేయా తు కావ్యజాతౌ ద్వా ఘాతావప్రతిక్రియా నిత్యమ్ ।

ప్రకృతివ్యసనసముత్థః శేషోదకనాలికత్వమ్ ॥ ౩౪॥

అప్రతిభాగం స్థలనం విన్వరముచ్చారణం చ కావ్యస్య ।
అస్థానభూషణత్వం పతనం ముకుటస్య విభ్రంశః ॥ ౩౫॥

వాజిస్యస్థనకుజ్జరఖరోష్ట్రశిబికావిమానయానానామ్ ।
ఆరోహణావతరణేష్వనభిజ్జత్వం విహస్త్యమ్ ॥ ౩౬॥

ప్రహరణకవచానామప్యయథాగ్రహణం విధారణం చాపి ।
అముకుటభూషణయోగశ్చిరప్రవేశోఽథవారణే ॥ ౩౭॥

ఏభిః స్థానవిశేషైర్భూతా లక్ష్మ్యాస్తు సూరిభిః కుశలైః ।
యూషాగ్నిచయనదర్భస్త్రగ్భాణ్ణపరిగ్రహాన్ముక్తైః ॥ ౩౮॥

సిద్ధ్యా మిశ్రో ఘాతస్సర్వగతత్వైకదేశజో వాపి ।
నాట్యకుశలైః సలేఖ్యా సిద్ధిర్వా స్యాద్విషూఘాతో వా ॥ ౩౯॥

నాలేఖ్యో బహుదినజః సర్వగతోఽవ్యక్తలక్షణవిశేషః ।
యస్త్వైకదివసజాతస్స ప్రత్యవరోఽపి లేఖ్యస్యాత్ ॥ ౪౦॥

జ్వరరమోక్ష్యస్యాన్తే సిద్ధిర్మోక్షస్తు నాలికాయాస్తు ।
కర్తవ్యస్త్విహ సతతం నాట్యజ్ఞైః ప్రాశ్నికైర్విధినా ॥ ౪౧॥

దైవ్యే దీనత్వమాయాన్తి తే నాట్యే ప్రేక్షకాః స్మృతాః ।
యే తుష్టౌ తుష్టిమాయాన్తి శోకే శోకం వ్రజన్తి చ ॥ ౪౨॥

యోఽన్యస్య మహా మూర్ధో నాందీశ్లోకం పఠేద్ధి దేవస్య ।
స్వవశేన పూర్వరణే సిద్ధిర్భూతః ప్రయోగస్య ॥ ౪౩॥

యో దేశభావరహితం భాషాకావ్యం ప్రయోజయేద్బుద్ధ్యా ।
తస్యాప్యభిలేఖ్యః స్యాద్భూతో దేశః ప్రయోగజ్ఞైః ॥ ౪౪॥

కః శక్తో నాట్యవిధౌ యథావదుపపాదనం ప్రయోగస్య ।
కర్తుం వ్యగ్రమనా వా యథావదుక్తం పరిజ్ఞాతమ్ ॥ ౪౫॥

తస్మాద్గమ్భిరార్థాః శబ్దా యే లోకవేదనంసిద్ధాః ।
సర్వజనేన గ్రాహ్యో యోజ్యా నాటకే విధివత్ ॥ ౪౬॥

న చ కిచ్చిద్గుణహీనం దోషైః పరివర్జితం న చాకిచ్చివత్ ।
తస్మాన్నాట్యప్రకృతో దోషా నాట్యార్థతో గ్రాహ్యో ॥ ౪౭॥

న చ నాదరస్తు కార్యో నటేన వాగజ్ఞసత్త్వనేపథ్యే ।
 రసభావయోశ్చ గీతేష్వాతోద్యో లోకయుక్త్యాం చ ॥ ౪౮ ॥
 ఏవమేతత్తు విజ్ఞేయం సిద్ధీనాం లక్షణం బుధైః ।
 అత ఉర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి ప్రాశ్నికానాం తు లక్షణమ్ ॥ ౪౯ ॥
 చారిత్రాభిజనోపేతాః శాస్త్రవృత్తాః కృతశ్రమాః ।
 యశోధర్మపరాశ్చైవ మధ్యస్థవయసాన్వితాః ॥ ౫౦ ॥
 షడక్లనాట్యకుశలాః ప్రబుద్ధాః శుచయః సమాః ।
 చతురాతోద్యకుశలాః వృత్తజ్ఞాస్తత్త్వదర్శినః ॥ ౫౧ ॥
 దేశభాషావిధానజ్ఞాః కలాశిల్పప్రయోజకాః ॥
 చతుర్థాభినయోపేతా రసభావవికల్పకాః ॥ ౫౨ ॥
 శబ్దచ్ఛన్దోవిధానజ్ఞా నానాశాస్త్రవిచక్షణాః ।
 ఏవం విధాస్తు కర్తవ్యాః ప్రాశ్నికా దశరూపకే ॥ ౫౩ ॥
 అవ్యగ్రైరిన్ద్రియైః శుద్ధ ఉహాపోహవిశారదః ।
 త్యక్తోదోషోనుఅరాగీ చ స నాట్యే ప్రేక్షకః స్పృతః ॥ ౫౪ ॥
 న చైవేతే గుణాః సమ్యక్ సర్వస్మిన్ ప్రేక్షకే స్పృతాః ।
 విజ్ఞేయస్యాప్రమేయత్వాత్సంకీర్ణానాం చ పార్షది ॥ ౫౫ ॥
 యద్యస్య శిల్పం నేపథ్యం కర్మచేష్టితమేవ వా ।
 తత్తథా తేన కార్యం తు స్వకర్మవిషయం ప్రతి ॥ ౫౬ ॥
 నానాశీలాః ప్రకృతయః శీలే నాట్యం వినిర్మితమ్ ।
 ఉత్తమాధమమధ్యానాం వృద్ధబాలిశయోషితామ్ ॥ ౫౭ ॥
 తుష్యన్తి తరుణాః కామే విదగ్ధాః సమయాత్వితే ।
 అర్థేష్వర్థపరాశ్చైవ మోక్షే చాథ విరాగిణః ॥ ౫౮ ॥
 శూరాస్తు వీరరౌద్రేషు నియుద్ధేష్వాహవేషు చ ।
 ధర్మాఖ్యానే పురాణేషు వృద్ధాస్తుష్యన్తి నిత్యశః ॥ ౫౯ ॥
 న శక్యమధమైరాతుముత్తమానాం విచేష్టితమ్ ।
 తత్త్వభావేషు సర్వేషు తుష్యన్తి సతతం బుధాః ॥ ౬౦ ॥
 బాలా మూర్ఖాః స్త్రియశ్చైవ హాస్యనైపథ్యయోః సదా ।

యస్తుష్టో తుష్టిమాయాతి శోకే శోకముపైతి చ ॥ ౬౧॥

క్రుద్ధః క్రోధే భయే భీతః స శ్రేష్ఠః ప్రేక్షకః స్మృతః ।

ఏవం భావానుకరణే యో యస్మిన్ ప్రవిశేన్నరః ॥ ౬౨॥

స తత్ర ప్రేక్షకో జ్ఞేయో గుణైరేభిరలంకృతః ।

ఏవం హి ప్రేక్షకా జ్ఞేయాః ప్రయోగే దశరూపతః ॥ ౬౩॥

సంఘర్షే తు సముత్పన్నే ప్రాశ్నికాన్ సంనిబోధత ।

యజ్జవిన్నర్తకత్వైవ ఛన్దోవిచ్యుబ్ధవిత్తథా ॥ ౬౪॥

అస్త్రవిచిత్రకృద్వేశ్యా గన్ధర్వో రజసేవకః ।

యజ్జవిద్యజ్జయోగే తు నర్తకోఽభినయే స్మృతః ॥ ౬౫॥

ఛన్దోవిద్యుత్తబన్ధేషు శబ్దివిత్పాఠ్యవిస్తరే ।

ఇష్యస్త్రిప్తాన్వేషే తు నేపథ్యే చైవ చిత్రకృత్ ॥ ౬౬॥

కామోపచారే వేశ్యా చ గాన్ధర్వః స్వరకర్మణి ।

సేవకస్తూపచారే స్యాదేతే వై ప్రాశ్నికాః స్మృతాః ॥ ౬౭॥

ఏభిర్దృష్టాన్తసంయుక్తైర్దోషా వాచ్యాస్తథా గుణాః ।

అశాస్త్రజ్ఞా వివాదేషు యథా ప్రకృతికర్మతః ॥ ౬౮॥

అధైతే ప్రశ్నికా జ్ఞేయాః కథితా యే మయానఘాః ।

శాస్త్రజ్ఞానాద్యదా తు స్యాత్సంఘర్షః శాస్త్రసంశ్రయః ॥ ౬౯॥

శాస్త్రప్రామాణనిర్మాణైర్వ్యవహారో భవేత్తదా ।

భర్తృనియోగాదన్యోఽన్యవిగ్రాత్స్పర్ధయాపి భరతానామ్ ॥ ౭౦॥

అర్థపతాకా హేతోస్సంఘర్షో నామ సంభవతి ।

తేషాం కార్యం వ్యవహారదర్శనం పక్షపాతవిరహేణ ॥ ౭౧॥

కృత్వా పణం పతాకాం వ్యవహారః స భవితవ్యస్తు ।

స్వరైరనన్యమతిభిః సుఖోపవిష్టైశ్చ శుద్ధభావైశ్చ ॥ ౭౨॥

యైర్లెఖకగమకసహాయాస్సహ సిద్ధిభిర్ఘాతాః ।

నాత్యాసనైర్నదూరసంస్థితైః ప్రేక్షకైస్తు భవితవ్యమ్ ॥ ౭౩॥

తేషామాసనయోగో ద్వాదశహస్తస్థితః కార్యః ।

యాని విహితాని పూర్వం సిద్ధిస్థానాని తాని లక్ష్యాణి ॥ ౭౪॥

ఘాతాశ్చ లక్షణీయాః ప్రయోగతో నాట్యయోగే తు ।
 దైవాద్ధాతసముత్థాః పరోత్థితా వా బుద్ధైర్నవైర్లెఖ్యాః ॥ ౭౫॥
 ఘాతా నాట్యసముత్థా హ్యోత్మసముత్థాస్తు లేఖ్యాః స్యుః ।
 ఘాతా యస్య త్వలాపః సంఖ్యాతాః సిద్ధయశ్చ బహులాః స్యుః ॥ ౭౬॥
 విదితం కృత్వా రాజ్ఞస్తస్మై దేయా పతాకా హి ।
 సిద్ధ్యతిశయాత్పతాకా సమసిద్ధౌ పార్థివాజ్ఞయా దేయా ॥ ౭౭॥
 అథ నరపతిః సమః స్యాదుభయోరపి సా తదా దేయా ।
 ఏవం విధిజ్ఞైర్యష్టవ్యో వ్యవహారః సమజ్ఞాసామ్ ॥ ౭౮॥
 స్వస్థచిత్తసుఖానినైః సువిశిష్టైర్గుణార్థిభిః ।
 విమృశ్య ప్రేక్షకైర్గ్రాహ్యం సర్వరాగపరాజ్ఞముఖైః ॥ ౭౯॥
 సాధన దూషణాభాసః ప్రయోగసమయాశ్చితైః ।
 సమత్వమజ్ఞమాధుర్యం పాఠ్యం ప్రకృతయో రసాః ॥ ౮౦॥
 వాద్యం గానం సనేపథ్యమేతజ్ఞేయం ప్రయత్నతః ।
 గీతవాదిత్రతాలేన కలాస్తరకలాసు చ ॥ ౮౧॥
 ఉఅదజ్ఞం క్రియతే నాట్యం సమంతాత్ సమముచ్యతే ।
 అజ్ఞోపాజ్ఞసమాయుక్తం గీతతాలలయాన్వితమ్ ॥ ౮౨॥
 గానవాద్యసమత్వం చ తద్బుధైః సమముచ్యతే ।
 సనిర్భుగ్నమురః కృత్వా చతురశక్రుతో కరౌ ॥ ౮౩॥
 గ్రీవాఞ్చితా తథా కర్యా త్వజ్ఞమాధుర్యమేవ చ ।
 పూర్వోక్తానిహ శేషాణి యాని ద్రవ్యాణి సాధకై హ్ ॥ ౮౪॥
 వద్యాదీనాం పునర్వప్తా లక్షణం సన్నిబోధత ।
 వాద్యప్రభృతయో గానం వాద్యమాణాని నిర్దిశేత్ ॥ ౮౫॥
 యాని స్థానాని సిద్ధీనాం తైః సిద్ధిం తు ప్రకాశయేత్ ।
 హర్షాదజ్ఞసమద్యుతాం నానారససముత్థితామ్ ॥ ౮౬॥
 వారకాలాస్తు విజ్ఞేయా నాట్యజ్ఞైర్విధాశ్రయాః ।
 దివస్తైచ్చైవ రాత్రిశ్చ తయోర్వారాన్ నిబోధత ॥ ౮౭॥
 పూర్వాష్టాస్త్యథ మధ్యాహ్నస్త్యపరాహ్నాస్త్యథైవ చ ।

దివా సముత్థా విజ్ఞేయా నాట్యవారాః ప్రయోగతః ॥ ౮౮ ॥
 ప్రాదోషికార్ధరాత్రిశ్చ తథా ప్రాభాతికోఽపరః ।
 నాట్యవారా భవన్త్యేతే రాత్రావిత్యనుపూర్వశః ॥ ౮౯ ॥
 ఏతేషాం ఆత్ర యద్యోజ్యం నాట్యకార్యం రసాశ్రయమ్ ।
 తదహం సమ్ప్రవక్ష్యామి వారకాలసమాశ్రయమ్ ॥ ౯౦ ॥
 యచ్ఛ్రోత్రరమణీయం స్యాద్ధర్మోత్థనకృతం చ యత్ ।
 పూర్వాష్టా తత్ప్రయోక్తవ్యం శుద్ధం వా వికృతం తథా ॥ ౯౧ ॥
 సత్వీతానగుణైర్ముక్తం వాద్యభూయిష్ఠమేవ చ ।
 పుష్కలం సత్త్వయుక్తం చ అపరాష్టా ప్రయోజయేత్ ॥ ౯౨ ॥
 కైశికీవృత్తినయుక్తం శృంగారససంశ్రయమ్ ।
 నృత్యవాదిత్రగీతాధ్యం ప్రదోషే నాట్యమిష్యతే ॥ ౯౩ ॥
 యన్నర్మహాస్యబహులం కరుణప్రాయమేవ చ ।
 ప్రభాతకాలే తత్కార్యం నాట్యం నిద్రావినాశనమ్ ॥ ౯౪ ॥
 అర్ధరాత్రే నియుజ్జీత సమధ్యాహ్నా తథైవ చ ।
 సన్ధ్యాభోజనకాలే చ నాట్యం నైవ ప్రయోజయేత్ ॥ ౯౫ ॥
 ఏవం కాలం చ దేశం చ సమీక్ష్య చ బలాబలమ్ ।
 నిత్యం నాట్యం ప్రయుజ్జీత యథాభావం యథారసమ్ ॥ ౯౬ ॥
 అథవ దేశకాలౌ చ న పరీక్ష్యో ప్రయోక్తుభిః
 యథైవాజ్ఞాపయేద్ధర్తా తదా యోజ్యమసంశయమ్ । ౯౭ ॥
 తథా సముదిఆతాశ్చైవ విజ్ఞేయా నాటకాశ్రితాః ।
 పాత్రం ప్రయోగమృద్ధిశ్చ విజ్ఞేయాస్తు త్రయో గుణాః ॥ ౯౮ ॥
 బుద్ధిమత్వం సురూపత్వం లయతాలజ్ఞతా తథా ।
 రసభావజ్ఞతా చైవ వయస్ఫుత్వం కుతూహలమ్ ॥ ౯౯ ॥
 గ్రహణం ధారణం చైవ గాత్రావైకల్యమేవ చ ।
 నిజసాధ్యసతోత్సాహ ఇతి పాత్రగతో విధిః ॥ ౧౦౦ ॥
 సువాద్యతా సుగానత్వం సుపాఠ్యత్వం తథైవ చ ।
 శాస్త్రకర్మసమాయోగః ప్రయోగ ఇతి సంజ్ఞితః ॥ ౧౦౧ ॥

శుచిభూషణతాయాం తు మాల్యభరణవాససామ్ ।
విచిత్రరచనా చైవ సమృద్ధిరితి సంజ్ఞితా ॥ ౧౦౨॥
యదా సముదితాః సర్వే ఏకీభూతా భవన్తి హి ।
అలక్ష్మీరాః సకుతపా మన్తవ్యో నాటకాశ్రయాః ॥ ౧౦౩॥
ఏతదుక్తం ద్విజశ్రేష్ఠాః సిద్ధీనాం లక్షణం మయా ।
అత ఉర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామ్యాతోద్యానాం వికల్పనమ్ ॥ ౧౦౪॥
ఇతి భారతీయే నాట్యశాస్త్రే సిద్ధివ్యజ్ఞాకో
నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

Encoded by Padmakar Dadegaonkar dadegaonkar@yahoo.com

—
Natya Shastra Chapter 27

pdf was typeset on March 24, 2024

—

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

